

Sygn. akt III AUa 672/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 czerwca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Daria Stanek (spr.)
Sędziowie:	SA Grażyna Czyżak SA Bożena Grubba
Protokolant:	sekr. sądowy Katarzyna Kręska

po rozpoznaniu w dniu 13 czerwca 2018 r. w Gdańsku

sprawy A. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do renty socjalnej

na skutek apelacji A. M.

od wyroku Sądu Okręgowego w Słupsku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 21 marca 2017 r., sygn. akt V U 292/15

1. zmienia zaskarżony wyrok i przyznaje A. M. prawo do renty socjalnej od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2019 r.;
2. nie stwierdza odpowiedzialności pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji;
3. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. na rzecz A. M. kwotę 450,00 (czterysta pięćdziesiąt 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za obie instancje.

SSA Bożena Grubba SSA Daria Stanek SSA Grażyna Czyżak

Sygn. akt III AUa 672/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26.02.2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił prawa do renty socjalnej ubezpieczonemu A. M., ponieważ lekarz orzecznik i Komisja Lekarska ZUS orzekli, że skarżący nie jest całkowicie niezdolny do pracy.

Ubezpieczony domagał się zmiany zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie prawa do renty socjalnej od dnia 01.01.2015 r. Nadto domagał się zasądzenia od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów postępowania według norm przepisanych.

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o oddalenie odwołania powtarzając argumenty wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w Słupsku Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 21 marca 2017 r. oddalił odwołanie, sygn. akt V U 292/15.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

Ubezpieczony A. M., urodzony w dniu (...), w dniu 01.12.2014 r. złożył wniosek o ponowne ustalenie prawa do renty socjalnej.

Ubezpieczony ukończył szkołę podstawową i zawodową specjalną, uczył się zawodu stolarza, nie ukończył nauki.

Orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS z dnia 18.12.2014 r. stwierdzono, że ubezpieczony jest całkowicie niezdolny do pracy do 31.12.2017 r.

Główny Lekarz Orzecznik zgłosił zarzut wadliwości do orzeczenia Lekarza Orzecznika z dnia 18.12.2014 r. i sprawę przekazał do rozpoznania Komisji Lekarskiej.

Komisja Lekarska (z uwzględnieniem opinii specjalistycznej lekarza konsultanta) orzeczeniem z dnia 12 lutego 2015 r. zmieniła stanowisko lekarza orzecznika i uznała, iż ubezpieczony nie jest niezdolny do pracy.

Zaskarżoną decyzją z dnia 26.02.2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił prawa do renty socjalnej ubezpieczonemu A. M., ponieważ Komisja Lekarska ZUS orzekła, że skarżący nie jest całkowicie niezdolny do pracy.

Ubezpieczony A. M. jest osobą upośledzoną od urodzenia. Poziom tego upośledzenia zmieniał się na przestrzeni ostatnich lat. W badaniu wykonanym w 2003 r. osiągnął poziom umiarkowanego upośledzenia umysłowego II - 46 pkt, ale w badaniu wykonanym w 2015 r. poziom ten został oceniony na II – 55 pkt, czyli na lekkie upośledzenie.

Biegły psychiatra w osobie J. K. rozpoznał u ubezpieczonego upośledzenie umysłowe lekkie z zaburzeniami nastroju i uznał, że A. M. od dnia 01 stycznia 2015 r. nie jest całkowicie niezdolny do pracy.

Biegły zgodził się z opinią ZUS i uznał, że lekki stopień upośledzenia z współtowarzyszącymi zaburzeniami nastroju nie daje podstaw do opiniowania całkowitej niezdolności do pracy, co skutkuje brakiem podstaw do przyznania renty socjalnej.

Ubezpieczony prezentuje względnie dobre przystosowanie społeczne, a nasilenie zaburzeń zachowania nie jest duże, o czym świadczą bardzo rzadkie wizyty w PZP i brak potrzeb leczenia farmakologicznego.

W ocenie biegłego psychiatry kryteria wewnętrzne testu Wechslera, nieco inaczej niż ICD – 10, wyznaczają granicę właśnie między lekkim a umiarkowanym upośledzeniem – bo na poziomie 54 – 55 pkt.

Z powyższego wynika, iż ani kryteria ICD 10 ani kryteria testu Wechslera nie pozwalają na rozpoznanie innego niż lekki stopień upośledzenia umysłowego, co skutkuje brakiem podstaw do uznania ubezpieczonego za całkowicie niezdolnego do pracy.

Odnosząc się do zarzutów pełnomocnika ubezpieczonego biegły psychiatra stwierdził, że z uwagi na lekkie upośledzenie umysłowe oraz zaburzenia nastroju o nieznacznym nasileniu, ubezpieczony może wykonywać proste prace fizyczne zgodnie z poziomem swoich kwalifikacji.

Kolejna biegła psychiatra w osobie M. P. rozpoznała

u ubezpieczonego upośledzenie umysłowe umiarkowane i uznała, że stan psychiczny A. M. świadczy o tym że jest on nadal od 01.01.2015 r. całkowicie niezdolny do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu: upośledzenia umysłowego w stopniu umiarkowanym. Stwierdzone naruszenie sprawności organizmu powstało przed ukończeniem 18 roku życia. Czasokres całkowitej niezdolności do pracy od 01.01.2015 r. do 31.12.2017 r. zgodnie z orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS z dnia 18.12.2014 r.

W ocenie biegłej A. M. jest osobą upośledzoną umysłowo w stopniu umiarkowanym od okresu dzieciństwa tj. przed ukończeniem 18 roku życia i nadal, ponieważ:

- podczas nauki szkolnej do dnia dzisiejszego nie opanował umiejętności pisania, czytania, liczenia, odczytywania godzin z tarczy zegara, potrafi jedynie złożyć swój podpis;

- po ukończeniu nauki nie podejmował pracy zarobkowej, pozostając na utrzymaniu i pod opieką rodziny generacyjnej;

- dostępne w aktach sprawy badania psychologiczne wykonane w 15 r. ż. i 18 r. ż. oceniają stopień upośledzenia umysłowego na umiarkowany;

- w aktualnym badaniu psychologicznym z dnia 29.01.2015 r. wartość liczbowa II w skali pełnej = 55, przy uwzględnieniu, że opis badania ocenia sprawność intelektualną ubezpieczonego na pogranicze niedorozwoju umysłowego stopnia umiarkowanego i lekkiego z adnotacją, że wymaga on opieki osób trzecich – w ocenie biegłej, uwzględniając kryteria wewnętrzne testu Wechslera, które wyznaczają granicę między lekkim i umiarkowanym upośledzeniem na poziomie 54 – 55 pkt, biorąc także pod uwagę szczegółową analizę wyników wcześniejszych badań psychologicznych, a także rzeczywistego poziomu funkcjonowania intelektualnego i psychospołecznego ubezpieczonego, powyższe dane skłaniają do utrzymania dotychczasowego rozpoznania tj. upośledzenia umysłowego w stopniu umiarkowanym;

- według lekarza prowadzącego z (...) w S., specjalisty psychiatry M. M., w zaświadczeniu o stanie zdrowia wydanym w dniu 01.12.2014 r. dla potrzeb ZUS (N-9) dot. A. M.: choroba podstawowa: upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym „Rokowanie niekorzystne – trwałe deficyt intelektualny”;

- dostępne w aktach sprawy Orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z dnia 02.10.2003 r. wydane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w S. u A. M. orzeczono niepełnosprawność z przyczyn 01-U (upośledzenie umysłowe), niepełnosprawność istnieje od dzieciństwa.

Uzupełniając swoją opinię biegła psychiatra M. P. podtrzymała ją

w całości. Zdaniem biegłej, gdyby ubezpieczony zdobyłby jeden punkt ocenowy niżej

– 54 punkty według kryteriów wewnętrznych testu Weschlera w badaniu z dnia 29.01.2015 r. rozpoznano by upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym. Nadto, poziomy ilorazu inteligencji (II) należy traktować jako wskazówkę w związku z ograniczeniami ich międzykulturowej rzetelności, nie należy stosować w sposób sztywny. Ilorazy inteligencji należy określać na podstawie wystandaryzowanych, indywidualnie zastosowanych testów inteligencji, dla których powinny być opracowane lokalne normy uwzględniające czynniki kulturowe. Tak więc dla populacji Polski właściwym narzędziem będą wystandaryzowane kryteria wewnętrzne testu Weschlera WAIS – R (PL).

Następna powołana biegła psychiatra w osobie H. M. uznała,

że stan zdrowia ubezpieczonego od 01.01.2015 r. nie czyni go całkowicie niezdolnym do pracy.

Stwierdzone naruszenie czynności organizmu umożliwi wykonywanie jakiejkolwiek pracy.

U ubezpieczonego sprawność umysłowa mieści się w dolnej granicy upośledzenia umysłowego lekkiego stopnia, nie stwierdza się u ubezpieczonego nieprawidłowości w zakresie stanu somatycznego. Sprawnie nawiązuje kontakt z otoczeniem. Nie jest całkowicie niezdolny do zatrudnienia. Jest zdolny do wykonywania prostych czynności, może być zatrudniony w zakładzie pracy chronionej.

Biegła zgodziła się z orzeczeniem Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 12.02.2015 r. oraz z opinią i tokiem rozumowania biegłego J. K. (2).

Po zapoznaniu się z pismem procesowym ubezpieczonego biegła psychiatra nadal podtrzymała swoją opinię o stanie zdrowia ubezpieczonego i jego zdolności do pracy.

W ocenie biegłej ubezpieczony w swoich zarzutach skupia się na ocenie spraw nie mających znaczenia przy wydawaniu opinii, jak np. ile trwało badanie.

Biegła podkreśliła, że istotą opinii jest merytoryczna ocena stanu psychicznego ubezpieczonego i jego zdolności do pracy, a badanie psychiatryczne jest badaniem klinicznym, które wymaga wiedzy o rozwoju psychicznym człowieka, jego zdolności przystosowawczych i możliwości funkcjonowania. Taka ocena została dokonana w opinii.

Przechodząc do rozważań merytorycznych Sąd Okręgowy wskazał, że spór w niniejszej sprawie dotyczył ustalenia, czy ubezpieczony nadal od 01.01.2015 r. jest całkowicie niezdolnym do pracy okresowo lub stale i w związku z tym przysługuje mu prawo do renty socjalnej.

Zgodnie z treścią art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej jednolity tekst Dz. U z 2013r. poz. 982 ze zm.) renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- 1) przed ukończeniem 18 roku życia;
- 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25 roku życia;
- 3) w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

W ust. 2 wskazano, że osobie, która spełniła warunki określone w ust. 1, przysługuje renta socjalna stała - jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest trwała, bądź renta socjalna okresowa - jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest okresowa.

Ustalenia całkowitej niezdolności do pracy dokonuje się na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015r. poz. 748 ze zm.) stosując odpowiednio między innymi art. 12 – 14 tej ustawy (art. 5 i 15 ustawy o rencie socjalnej).

Przepis art. 12 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS - definiując niezdolność do pracy – stanowi, że niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Przepisy ust. 2 i 3 wskazują, że całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy, a częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. Natomiast zgodnie z jej art. 13 przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwość przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, oraz możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy, a także celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj

i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

W okolicznościach niniejszej sprawy ubezpieczony, w ocenie Sądu Okręgowego, nie spełnia przesłanek do przyznania prawa do renty socjalnej, gdyż nie jest osobą całkowicie niezdolną do pracy w rozumieniu powołanych przepisów, nie utracił zdolności do wykonywania jakiejkolwiek pracy.

Sąd podkreślił, że ocena istnienia niezdolności do pracy i jej stopnia należy do kategorii okoliczności, których stwierdzenie wymaga wiadomości specjalnych, tak więc czyni koniecznym przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych (art. 278 k.p.c.).

W tym zakresie Sąd dokonał więc własnych ustaleń, na podstawie opinii trzech biegłych psychiatrów.

Biegli psychiatrzy J. K. i H. M. w opiniach i opiniach uzupełniających uznali, że ubezpieczony nie jest całkowicie niezdolny do pracy

od 01.01.2015 r. i może wykonywać lekkie prace fizyczne np. zakładzie pracy chronionej. Kolejna biegła psychiatra w osobie M. P. rozpoznała u ubezpieczonego upośledzenie umysłowe umiarkowane i uznała, że stan psychiczny A. M. świadczy o tym, że jest on nadal od 01.01.2015 r. całkowicie niezdolny do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu: upośledzenia umysłowego w stopniu umiarkowanym.

Ubezpieczony A. M. jest osobą upośledzoną od urodzenia. Poziom tego upośledzenia zmieniał się na przestrzeni ostatnich lat. W badaniu wykonanym w 2003 r. osiągnął poziom umiarkowanego upośledzenia umysłowego II-46 pkt, ale w badaniu wykonanym w 2015 r. poziom ten został oceniony na II - 55 pkt, czyli na lekkie upośledzenie.

Biegli zgadzają się z opinią ZUS i uważają, że lekki stopień upośledzenia z współtowarzyszącymi zaburzeniami nastroju nie daje podstaw do opiniowania całkowitej niezdolności do pracy, co skutkuje brakiem podstaw do przyznania renty socjalnej.

Ubezpieczony prezentuje względnie dobre przystosowanie społeczne, a nasilenie zaburzeń zachowania nie jest duże o czym świadczą bardzo rzadkie wizyty w PSP i brak potrzeb leczenia farmakologicznego.

W ocenie biegłego psychiatry kryteria wewnętrzne testu Wechslera, nieco inaczej niż ICD -10, wyznaczają granicę właśnie między lekkim a umiarkowanym upośledzeniem – bo na poziomie 54-55 pkt.

Z powyższego wynika, iż ani kryteria ICD 10 ani kryteria testu Wechslera nie pozwalają na rozpoznanie innego niż lekki stopień upośledzenia umysłowego, co skutkuje brakiem podstaw do uznania ubezpieczonego za całkowicie niezdolnego do pracy.

U ubezpieczonego sprawność umysłowa mieści się w dolnej granicy upośledzenia umysłowego lekkiego stopnia, nie stwierdza się u ubezpieczonego nieprawidłowości w zakresie stanu somatycznego. Sprawnie nawiązuje kontakt z otoczeniem.

Sąd I instancji stwierdził, że wprawdzie opinia biegłych jako dowód oparta jest na wiadomościach specjalnych, to podlega ona jednakże ocenie sądu w oparciu o cały zebrany w sprawie materiał, a zatem, na tle tego materiału, koniecznym jest stwierdzenie, czy ustosunkowała się ona do wynikających z innych dowodów faktów mogących stanowić podstawę ocen w opinii zawartych oraz czy opierając się na tym materiale w sposób logiczny i jasny przedstawia tok rozumowania prowadzący do sformułowanych w niej wniosków (por. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 maja 2005 r., V CK 659/04, LEX nr 180821).

Ustalenia nieistnienia całkowitej niezdolności do pracy jako ustawowej przesłanki nabycia prawa do renty socjalnej Sąd Okręgowy dokonał w oparciu o opinię biegłego psychiatry w osobie J. K. (2) i biegłej H. M.. Biegli uwzględnili

jego aktualny stan zdrowia, przekonywująco wywiedli, iż stopień naruszenia sprawności organizmu nie uzasadnia orzeczenie całkowitej niezdolności do pracy. Sąd uznał opinie biegłych psychiatrów J. K. (2) i biegłej H. M. za wiarygodny dowód w sprawie i w całości uwzględnił przy rozstrzyganiu w sprawie. Wyżej wskazane opinie, w ocenie Sądu, zasługują w pełni na wiarygodność, ponieważ zostały sporządzone przez specjalistów z zakresu schorzeń występujących u ubezpieczonego, po przeprowadzeniu badania przedmiotowego i podmiotowego ubezpieczonego oraz po zapoznaniu się przez biegłych z całą dokumentacją zawartą w aktach sprawy, w tym z dokumentacją, która odzwierciedlała stan zdrowia ubezpieczonego.

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że przy ocenie biegłych lekarzy sąd nie może zająć stanowiska odmiennego, niż wyrażone w tej opinii, na podstawie własnej oceny stanu faktycznego. Odmiennie ustalenie w tej mierze może być dokonane tylko na podstawie opinii innych biegłych lekarzy, jeżeli ich opinia jest bardziej przekonywająca oraz wszechstronnie przedstawia kwestię nasuwającą wątpliwości w sprawie (tak: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13.10.1987r. II URN 228/87 PiZS 1988/7/62)

Szczególniej wnikliwości sądu wymaga analiza i ocena uzyskanych w trakcie postępowania dowodowego opinii biegłych zawierających rozbieżne wnioski. Istnienie opinii różniących się co do oceny istotnej w sprawie kwestii zazwyczaj wymaga od sędziego postąpienia zgodnie z art. 286 k.p.c. i zażądania dodatkowej opinii od tych samych lub innych biegłych albo opinii instytutu naukowego lub naukowo-badawczego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 1972 r., II CR 222/72, OSPiKA 1973, nr 5, poz. 93.).

Zasada swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) pozwala jednak sądowi wydać rozstrzygnięcie na podstawie opinii wybranej i uznanej za miarodajną. Sąd może uznać opinię jednego biegłego za przekonywającą, a opinię drugiego biegłego zdyskwalifikować, jeżeli biegły później powołany ustosunkował się szczegółowo i przekonująco do wcześniej wydanej opinii, wskazując na jej błędy i braki (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 lipca 1952 r., C 207/52, Nowe Prawo 1953, nr 5, s. 80 i z dnia 24 sierpnia 1972 r., II CR 222/72, OSPiKA 1973, nr 5, poz. 93).

W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie zachodzi podobna sytuacja. Biegli J. K. i H. M. w sposób zgodny z zasadami doświadczenia życiowego wyjaśnili, że ubezpieczony jest upośledzony w stopniu lekkim i może wykonywać proste czynności np. w zakładzie pracy chronionej. Nadto, skoro ubezpieczony leczy się sporadycznie w PZP i brak potrzeb leczenia farmakologicznego, zasadne jest przyjęcie, że powyższe nie utrudnia mu znacznie codziennego funkcjonowania.

Sąd podkreślił, że biegła H. M. trafnie wskazuje na to, iż definicja upośledzenia umysłowego uwzględnia nie tylko czynniki biologiczne, lecz i przystosowanie społeczne. Dlatego w miarę rozwoju, przystosowania społecznego zmienia się liczbowy pomiar w testach badających sprawność umysłową. W ocenie Sądu Okręgowego ta część opinii logicznie tłumaczy, dlaczego aktualnie ubezpieczony ma wyższy iloraz inteligencji niż poprzednio. Brak było też podstaw do podzielenia zastrzeżeń do opinii uzupełniającej biegłego H. M., gdyż w postępowaniu przed Sądem do biegłego, a nie do lekarza wystawiającego zaświadczenie lekarskie należy rozpoznanie i ocena zdolności do pracy.

Sąd Okręgowy zaznaczył też, że biegła M. P. odwołuje się w opinii nie do wyniku rzeczywiście osiągniętego przez ubezpieczonego, lecz do wyniku o jeden punkt niższego – którego ubezpieczony nie uzyskał. Nadto, jeżeli podzieli się rozumowanie tego biegłego, to poddanie ubezpieczonego testom uwzględniającym czynniki kulturowe spowodowałoby wzrost wyniku, ze względu na znaczne przystosowanie społeczne ubezpieczonego.

W tych okolicznościach Sąd Okręgowy uznał, że ubezpieczony nie spełnia przesłanek do przyznania prawa do renty socjalnej, gdyż nie jest osobą całkowicie niezdolną do pracy w rozumieniu powołanych przepisów, nie utracił zdolności do wykonywania jakiegokolwiek pracy.

Z tych racji natury faktycznej i prawnej Sąd Okręgowy, uznając odwołanie ubezpieczonego jako niezasadne, na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.

Apelację od wyroku wywiódł ubezpieczony, zarzucając naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na treść rozstrzygnięcia w sprawie, to jest:

1) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k. p. c. polegające na dowolnej, a nie swobodnej, sprzecznej z zasadami logiki i doświadczeniem życiowym ocenie opinii wydanych przez biegłych sądowych, tj. biegłego psychiatry lek. med. J. K. (2) oraz biegłego sądowego lek. med. H. M. oraz błędne uznanie ich za opinie sporządzone w sposób rzetelny, fachowy i jasny, w sytuacji gdy wszystkie opinie wymienionych biegłych nie zawierały fachowego uzasadnienia wniosków końcowych, biegli nie udzielili odpowiedzi na wszystkie pytania zawarte w postanowieniach o powołaniu

w/w biegłych, a nadto ubezpieczony zarzuca, iż biegli wydali opinię nie uwzględniając wyjaśnień ubezpieczonego podczas badania przez biegłych, nie uwzględniając dokumentacji medycznej dotyczącej ubezpieczonego zgromadzonej w aktach sprawy, ubezpieczony nie przeszedł żadnego specjalnego testu, nie rozwiązał żadnych specjalistycznych zadań mających na celu ukazanie rzeczywistego stanu zdrowia ubezpieczonego, a nadto zarzuca, iż biegli przeznaczili na badanie ubezpieczonego zbyt krótki czas, co powoduje, iż biegli nie byli w stanie w sposób prawidłowy dokonać badania ubezpieczonego celem wydania opinii zleconej przez Sąd;

2) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k. p. c. oraz art. 328 § 2 k.p.c. polegające na dowolnej, a nie swobodnej, sprzecznej z zasadami logiki i doświadczeniem życiowym ocenie opinii wydanej przez biegłego psychiatrę lek. med. M. P., poprzez nie podanie przyczyn, dla których jednym dowodom Sąd dał wiarę i na których się oparł oraz przyczyn, dla których innym dowodom Sąd odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, przy ustaleniu faktów które uznał za udowodnione, poprzez niewyjaśnienie dlaczego Sąd pominął zupełnie sporządzoną opinię przez biegłą, gdzie sporządzona opinia jest wyjątkowo rzetelna, fachowa i jasna oraz szeroko i wyczerpująco wyjaśnia stan chorobowy ubezpieczonego z jednoczesną pełną realizacją postanowienia Sądu w zakresie powołania biegłego, a wnioski biegłego są spójne i logiczne oraz opinia jest oparta na pełnej analizie zebranego materiału dowodowego w sprawie co do przebiegu stanu zdrowia ubezpieczonego;

3) naruszenie art. 227 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c. i art. 278 k.p.c. poprzez bezzasadne oddalenie wniosku ubezpieczonego o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego specjalisty psychiatry, w sytuacji, gdy przeprowadzenie zgłoszonego dowodu było niezbędne w celu prawidłowego ustalenia stanu zdrowia ubezpieczonego, od którego z kolei uzależnione było uznanie go za osobę kwalifikującą się do wyższego stopnia niepełnosprawności, a w konsekwencji przyznania renty socjalnej w związku z zarzutami ubezpieczonego co do wydanych opinii przez biegłych powołanych przez Sąd z zakresu psychiatrii lek. med. J. K. (2) oraz biegłego sądowego lek. med. H. M., które stają w sprzeczności z wydaną opinią przez powołaną biegłą sądową

z zakresu psychiatrii lek. med. M. P..

Wskazując na tę podstawę apelacji ubezpieczony wniósł o powołanie biegłego sądowego z zakresu psychiatrii oraz o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie zgodnie z żądaniem zawartym w odwołaniu od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przez przyznanie ubezpieczonemu prawa do renty socjalnej za okres od dnia 01.01.2015 r. z powodu całkowitej niezdolności do pracy, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Słupsku, jak również o zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów postępowania w tym kosztów pełnomocnika według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego A. M. zasługuje na uwzględnienie w sposób skutkujący zmianą zaskarżonego wyroku i przyznaniem mu prawa do żądanego świadczenia na dalszy okres.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była prawo wnioskodawcy do renty socjalnej.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, we wskazanym powyżej zakresie Sąd Okręgowy poczynił nieprawidłowe ustalenia faktyczne, co skutkowało naruszeniem przepisów prawa materialnego i nieuprawnioną odmową przyznania wnioskodawcy, legitymującemu się wymaganymi ustawowo przesłankami, prawa do renty socjalnej.

Ustalenia faktyczne i rozważania prawne w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy prawidłowo odniósł do przepisów ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2010 r. Nr 40, poz. 229 ze zm.), a w szczególności do treści art. 4 ust. 1 ustawy, zgodnie

z którym prawo do renty socjalnej przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem 18 roku życia, w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej – przed ukończeniem 25 roku życia albo w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej. Ustalenia całkowitej niezdolności do pracy i jej stopnia – w myśl art. 5 ustawy o rencie socjalnej – dokonuje się na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 162, poz. 1118 ze zm.). Przepis art. 15 powołanej ustawy wskazuje zaś, iż w sprawach nieuregulowanych stosuje się odpowiednio przepisy w/w ustawy, w tym art. 12, który zawiera definicję całkowitej oraz częściowej niezdolności do zatrudnienia. Stosownie do przywołanego art. 12 ustawy, całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu.

Jeśli chodzi o ustalenia co do stanu zdrowia wnioskodawcy należy stwierdzić, iż Sąd Okręgowy zasadnie poczynił je po przeprowadzeniu postępowania dowodowego

z udziałem biegłych sądowych o specjalnościach adekwatnych do ujawnionych u wnioskodawcy schorzeń i zaburzeń. Ze względu na specjalistyczny charakter wiedzy wymaganej przy ocenie rodzaju schorzeń i stopnia ich zaawansowania decydujących o zdolności danej osoby do pracy, sąd zobligowany jest bowiem oprzeć się na opinii biegłych i nie może dokonywać ustaleń we wskazanym powyżej zakresie wbrew wnioskowi wynikającemu z prawidłowo sporządzonych i uzasadnionych opinii biegłych sądowych.

Sąd Apelacyjny, odmiennie niż Sąd I instancji, stoi jednak na stanowisku, iż opinie biegłych powołanych w postępowaniu pierwszoinstancyjnym i uznane przez Sąd

za miarodajne dla poczynienia na ich podstawie ustaleń faktycznych co do zdolności bądź niezdolności wnioskodawcy do pracy i jej stopnia, nie były na tyle wyczerpujące

i przekonywujące, zwłaszcza w sytuacji sprzeczności wniosków z opinią kolejnego biegłego psychiatry powołanego w sprawie, aby mogły stanowić podstawę rozstrzygnięcia. W ocenie Sądu odwoławczego opinia pierwszego biegłego psychiatry J. K. (2) nie zasługuje na przyznanie jej waloru wiarygodności. Jak wynika z jej treści biegły nie dokonał wnikliwej analizy dokumentacji medycznej zgromadzonej w aktach sprawy, zarówno wywiad przeprowadzony z ubezpieczonym, jak i badania psychiatryczne były bardzo lakoniczne - biegły nie wziął pod uwagę tak istotnych okoliczności, jak fakt, że wnioskodawca nie potrafi pisać i czytać, nie potrafi wykonać najprostszych działań arytmetycznych czy też nie odczytuje prawidłowo godziny z tarczy zegara. Biegły nie wyjaśnił, z czego wywodzi,

iż ubezpieczony prezentuje względnie dobre przystosowanie społeczne, a wniosek ten nie wydaje się przekonujący w świetle braku posiadania przez wnioskodawcę wyżej wymienionych umiejętności czy też wynikającej z analizy pozostałego materiału dowodowego okoliczności, że w zasadzie nie jest w stanie samodzielnie funkcjonować w relacjach społecznych. Wyprowadzenie wniosku o niedużym nasileniu zaburzeń zachowania z fakt rzadkich wizyt w POZ i braku potrzeby leczenia farmakologicznego,

w ocenie Sądu odwoławczego jest nieuprawnione, skoro nawet pobieżna analiza dokumentacji medycznej wskazuje na zaniedbanie procesu leczenia ubezpieczonego, która to okoliczność potwierdzona została przez biegłe powołane

w postępowaniu apelacyjnym. Sądu Apelacyjnego nie przekonuje również opinia biegłej psychiatry H. M.. Opiera się ona co prawda na nieco bardziej wnikliwej analizie dokumentacji medycznej i dokładniejszym wywiadzie oraz badaniu przedmiotowym, niemniej jednak ponownie nie zostało wyjaśnione, z czego wynika wniosek biegłej o dostosowaniu wnioskodawcy do podstawowych wymogów społecznych, pomimo iż miała ona wiedzę o braku fundamentalnych umiejętności niezbędnych do funkcjonowania w życiu społecznym, takich jak pisanie, czytanie, wykonywanie prostych działań matematycznych czy też posługiwanie się zegarem. Ponadto, opinia ta zawiera błędny wniosek, zgodnie z którym o tym, że ubezpieczony nie jest całkowicie niezdolny do pracy świadczy m. in. okoliczność, że jest zdolny do podjęcia pracy w zakładzie pracy chronionej. W świetle aktualnego, utrwalonego orzecznictwa nie ma zaś wątpliwości, że przesłanka niezdolności do jakiegokolwiek pracy, warunkująca ustalenie całkowitej niezdolności do pracy, odnosi się do każdego zatrudnienia w innych warunkach niż specjalnie stworzone na stanowiskach pracy odpowiednio przystosowanych do stopnia i charakteru naruszenia sprawności organizmu (por. np. wyrok SN z dnia 4 lipca 2013 r., II UK 403/12, LEX nr 1350309; wyrok SA w Gdańsku z dnia 25 września 2013 r., III AUa 1267/13, LEX nr 1381340).

W ocenie Sądu Apelacyjnego najbardziej rzetelną z opinii biegłych psychiatrów sporządzonych w postępowaniu przed Sądem I instancji była opinia M. P., bezpodstawnie zdyskredytowana przez Sąd Okręgowy. Zauważyć należy, że dokonana przez biegłą analiza danych z akt sprawy, jak również wywiad odebrany od wnioskodawcy i opis przeprowadzonego badania są nieporównywalnie bardziej wnikliwe niż w wyżej omówionych opiniach, co ma duże znaczenia dla oceny prawidłowości opinii, albowiem dowodzi, że biegły uwzględnił w procesie opiniowania wszystkie istotne informacje dotyczące przebiegu schorzenia ubezpieczonego oraz jego wpływu na funkcjonowanie wnioskodawcy. W szczegółowym uzasadnieniu wniosku o dalszej całkowitej niezdolności A. M. do pracy biegła powołała rzeczową, merytoryczną argumentację na jego poparcie, która logicznie wynika tak z analizy dokumentacji medycznej, jak i danych uzyskanych z wywiadu oraz badania przedmiotowego wnioskodawcy.

Powyżej przedstawiona ocena opinii biegłych sporządzonych w postępowaniu przed Sądem I instancji, całkowicie odmienna od oceny Sądu Okręgowego, skutkowałą koniecznością przeprowadzenia przez Sąd Apelacyjny na podstawie art. 382 k.p.c. uzupełniającego postępowania dowodowego.

Sąd Apelacyjny dopuścił dowód z opinii zespołu biegłych sądowych - biegłego lekarza z zakresu psychiatrii oraz biegłego psychologa. Wyjaśnić należy, że opinia biegłego sądowego psychologa polega na przeprowadzeniu formalnego badania psychologicznego z wykorzystaniem metod psychometrycznych. Niekiedy wymagane jest dokładne określenie ilorazu inteligencji, psychometryczne badanie osobowości i stanu emocjonalnego, niekiedy też niezbędne jest wykonanie przesiewowego badania funkcji poznawczych w celu określenia prawdopodobieństwa występowania deficytów organicznych. W sprawach o rentę z tytułu niezdolności do pracy, także rentę socjalną, uzależnioną od ustalenia całkowitej niezdolności do pracy, opinia biegłego psychologa nie ma rozstrzygającego charakteru, a jedynie wspomaga opinię psychiatryczną. To nie biegły psycholog, ale biegły lekarz psychiatra ma ocenić stan zdrowia (psychicznego) w kontekście spełnienia bądź niespełnienia kryteriów decydujących o niezdolności do pracy i to do niego w szczególności należy analiza wniosków sformułowanych w opinii biegłego psychologa oraz w jej uzasadnieniu (por. wyrok SN z dnia 24 maja 2016 r., III UK 145/15, LEX nr 2076394).

Biegłe podkreśliły, że określając zdolność A. M. do pracy, należy wziąć pod uwagę, nie tylko wynik ilościowy uzyskany przez opiniowanego w testach badających poziom inteligencji, a realne funkcjonowanie w życiu. Testy inteligencji pozwalają określić mocne i słabe strony osoby badanej. Opisują funkcjonowanie procesów poznawczych. Nie są natomiast w stanie określić funkcjonowania społecznego opiniowanego. Biegłe zwróciły uwagę na fakt, że opiniowany nie umie czytać, nie umie pisać i nie umie liczyć. Są to podstawowe umiejętności pozwalające funkcjonować w życiu społecznym, orientować się w kwestiach cywilno-prawnych. Opiniowany nie posiada umiejętności pozwalających mu

na reprezentowanie siebie samego w kwestiach cywilno-prawnych, a tym samym nie może funkcjonować na rynku pracy na zasadach ogólnie przyjętych.

Jednocześnie biegłe wyjaśniły, że praca rozumiana jako aktywność życiowa, wzbogacająca doświadczenie i rozwój, mogłaby być bardzo ważnym aspektem w życiu opiniowanego. Mogłaby mieć wpływ na poprawę statusu emocjonalno - społecznego w życiu opiniowanego, wzmocnić jego samoocenę i niezależność. Opiniowany już teraz prezentuje ubogą osobowość w związku z zaniżonym funkcjonowaniem społeczno-emocjonalnym. Aktywność zawodowa mogłaby zapobiec pogłębianiu się wykluczenia społecznego

w sytuacji opiniowanego, jak również zapobiec dalszemu ubożeniu społecznemu. Niemniej jednak, w przypadku pracy i możliwości podjęcia pracy należy mieć na uwadze,

że opiniowany nie czyta, nie pisze i nie liczy. Dlatego też nie jest zdolny do pracy

na ogólnym rynku pracy. Jak również rozumienie pracy jako dające dochód i pozwalającej samodzielnie się utrzymać w przypadku opiniowanego jest bardzo wątpliwe. Zdaniem biegłych wskazane byłoby podjęcie pracy przez opiniowanego w warunkach pracy chronionej lub w zakładzie aktywności zawodowej. Wymaga on pokierowania, nadzoru i współpracy. Nie może wykonywać pracy na samodzielnym stanowisku wymagającym planowania

i przewidywania konsekwencji działań. Wskazane jest także podjęcie terapii i przygotowanie do pracy w warunkach chronionych w warsztatach terapii zajęciowej. Biegły powtórzyły,

że nie należy opierać się tu na ilorazie inteligencji, który został osiągnięty w teście,

a na realnych możliwościach i brakach opiniowanego. Ponadto biegłe stwierdziły,

że dla samego opiniowanego bardzo ważne byłoby przeprowadzenie pełnej specjalistycznej diagnostyki neurologicznej i neuropsychologicznej pozwalającej określić również możliwości wprowadzenia oddziaływań terapeutycznych, które w ocenie biegłych w momencie, kiedy mogły być i powinny być wprowadzone w okresie rozwoju - nie zostały. Opiniowany został wielokrotnie zaniedbany.

Odpowiadając na pytanie Sądu Apelacyjnego, biegłe stwierdziły, że (...) A. M. w okresie od dnia 01 stycznia 2015 r. do chwili obecnej i w przyszłości jest osobą całkowicie niezdolną do pracy zarobkowej na ogólnym rynku pracy (vide: opinia z dnia

19 stycznia 2018 r. - kj. 180 - 190 a.s.).

Sąd Apelacyjny nie widzi podstaw, by kwestionować rzetelność i prawidłowość wyżej omówionej łącznej opinii biegłych z zakresu psychiatrii i psychologii którą sporządziły osoby będące ekspertami w swoich dziedzinach. Brak jest podstaw do przyjęcia, iż dobrane przez nie metody badania czy dokonana analiza dotychczasowej dokumentacji nie odpowiadają obowiązującym w tym zakresie standardom. Opinia została oparta na starannej ocenie dokumentacji lekarskiej i innej, zgromadzonej w aktach sprawy oraz badaniu ubezpieczonego, a biegłe oceniły charakter, przyczyny i skutki zaburzeń osobowościowych wnioskodawcy, jak również ich wpływ na możliwość wykonywania przez ubezpieczonego zatrudnienia zgodnie z treścią obowiązujących w tym zakresie przepisów. Opinia ta odpowiada również wymogom stawianym przez art. 285 § 1 k.p.c., albowiem została uzasadniona w sposób przystępny i jest zrozumiała dla osób niedysponujących wiedzą medyczną. Wnioski swoje biegłe sformułowały jasno i czytelnie oraz przekonywająco jej uzasadniły. W konsekwencji, Sąd Apelacyjny przyjął omawianą opinię jako podstawę ustaleń faktycznych w rozpoznawanej sprawie.

Oceny powyższej nie podważają zastrzeżenia organu rentowego. Brak podania wyniku badania w oparciu o Skalę Inteligencji Wechslera nie świadczy, jak zarzuca pozwany,

o wybiórczym traktowaniu materiału dowodowego. Biegłe wyjaśniły bowiem jednoznacznie, że nie należy opierać się na ilorazie inteligencji, który został osiągnięty w teście,

ale na realnych możliwościach i badaniach opiniowanego. Testy opisują funkcjonowanie procesów poznawczych, ale nie są w stanie określić funkcjonowania społecznego opiniowanego. Sąd odwoławczy zauważa, że ten zaś aspekt, tj. funkcjonowanie społeczne ubezpieczonego, ma istotne znaczenia dla oceny zdolności wnioskodawcy do wykonywania pracy zarobkowej. To, czy wnioskodawca ma wyższy, czy niższy wynik w testach badających poziom inteligencji, ma mniejsze znaczenia dla kwestii jego zdolności do pracy niż fakt,

że nie potrafi pisać, czytać, wykonywać prostych działań arytmetycznych, ma problemy

z określeniem daty, miejsca i godziny, a jego procesy umysłowe przebiegają w zwolnionym tempie.

Nietrafny jest zarzut rzekomego wykroczenia przez biegłe poza tezę dowodową i odnoszenia się przez nie do niezdolności do pracy zarobkowej na ogólnym rynku pracy. Lektura opinii wskazuje jednoznacznie, że terminem ogólnego rynku pracy biegłe posługują się w opozycji do pracy w zakładzie pracy chronionej. Stwierdzona możliwość czy nawet wskazanie do pracy w zakładzie pracy chronionej - jak już wyżej wyjaśniono - nie wyklucza stwierdzenia całkowitej niezdolności ubezpieczonego do pracy.

Odnosząc się do zarzutu, iż ustalenie całkowitej niezdolności wnioskodawcy do pracy będzie dla niego niekorzystne motywacyjnie, Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, że ustalenie prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy nie oznacza wykluczenia ubezpieczonego z wszelkich form aktywności zawodowej. Przesłanka niezdolności do jakiegokolwiek pracy odnosi się do każdego zatrudnienia w innych warunkach niż specjalnie stworzone na stanowiskach pracy odpowiednio przystosowanych do stopnia i charakteru naruszenia sprawności organizmu (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 grudnia 2000 r. II UKN 134/2000, OSNAPiUS 2002/15 poz. 369, por. również wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 września 1979 r. II URN 111/79 OSPiKA 1980/4 poz. 76). Zachowanie zdolności do pracy w warunkach określonych w przepisach o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych nie stanowi przeszkody do orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy (patrz: K. Antonów, M. Bartnicki, B. Suchacki, Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz, ABC, 2009, wyd. III). Wobec powyższego, nic nie stoi na przeszkodzie, aby wnioskodawca – pomimo ustalenia całkowitej niezdolności do pracy – w celach terapeutycznych wykonywał zatrudnienie w specjalnych warunkach dostosowanych do stopnia i charakteru zaburzeń, na które cierpi.

Sąd Apelacyjny oddalił wniosek pozwanego o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii kolejnego zespołu biegłych psychiatry i psychologa.

Kwestią uprawnienia do żądania dodatkowej opinii tych samych lub innych biegłych wielokrotnie zajmowało się orzecznictwo, które stanęło na stanowisku, iż jeżeli opinia biegłego jest jednoznaczna i tak przekonująca, że Sąd określoną okoliczność uznaje

za wyjaśnioną, to nie ma obowiązku dopuszczania dowodu z dalszej opinii biegłych

(patrz: wyrok SN z dnia 21 listopada 1974 r., II CR 638/74, OSP 1975/5/108). Stanowisko to podziela również Sąd orzekający w niniejszej sprawie. Dodatkowo w wyroku z dnia 15 lutego 1974 r., II CR 817/73, LEX nr 7404, Sąd Najwyższy przyjął, że dowód z opinii biegłego ma szczególny charakter, a mianowicie korzysta się z niego w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych. Do dowodów tych nie mają więc zastosowania wszystkie zasady o prowadzeniu dowodów, a w szczególności art. 217 § 1 k.p.c., który stanowi, iż strona może aż do zamknięcia rozprawy przytaczać okoliczności faktyczne i dowody na uzasadnienie swych wniosków lub dla odparcia wniosków i twierdzeń strony przeciwnej, z zastrzeżeniem niekorzystnych skutków, jakie według przepisów k.p.c. mogą dla niej wyniknąć z działania

na zwłokę lub niezastosowania się do zarządzeń przewodniczącego i postanowień sądu.

W konsekwencji nie można przyjąć, że Sąd obowiązany jest dopuścić dowód z kolejnych biegłych czy też z opinii instytutu w każdym wypadku, gdy opinia złożona jest niekorzystna dla strony. W świetle art. 286 k.p.c. Sąd ma obowiązek dopuszczenia dowodu z dalszych biegłych lub z opinii instytutu, gdy zachodzi tego potrzeba, a więc wówczas gdy opinia złożona już do sprawy zawiera istotne braki, czy nie wyjaśnia istotnych okoliczności (patrz też wyrok SN z dnia 5 listopada 1974 r., I CR 562/74, Lex nr 7607). Odmienne stanowisko oznaczałoby bowiem przyjęcie, że należy przeprowadzić dowód z wszelkich możliwych biegłych, by się upewnić, czy niektórzy z nich nie byłiby takiego samego zdania co strona.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny nie uwzględnił wniosku organu rentowego o przeprowadzenie dowodu z opinii innych biegłych tych samych specjalności. Opinia sporządzona na zlecenie Sądu odwoławczego jest wyczerpująca, kompletna, jasno sformułowana, odpowiada na postawione tezy dowodowe i jest należycie uzasadniona,

a we wniosku pozwanego brak jest zasadnych uwag i argumentów przeciwko tejże opinii, które wskazywałyby na konieczność weryfikacji stanowiska biegłych.

W tym stanie rzeczy, Sąd Apelacyjny nie ma wątpliwości, że A. M. jest nadal po dniu 31 grudnia 2014 r. całkowicie niezdolny do pracy. W konsekwencji uzasadnione jest dalsze przyznanie mu prawa do żądanego świadczenia na okres od dnia

1 stycznia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2019 r. Ubezpieczony spełnia bowiem kumulatywnie wszystkie przesłanki wymienione w art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej. Orzekając

o prawie od renty socjalnej na okres 5 lat, Sąd Apelacyjny miał na względzie, że zgodnie z art. 13 ust. 2 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS niezdolność do pracy orzeka się

na okres nie dłuższy niż 5 lat, a na okres przekraczający 5 lat, jeżeli według wiedzy medycznej nie ma rokowań odzyskania zdolności do pracy przed upływem tego okresu.

W tym zakresie zauważyć należy, że opinia biegłych sporządzona w postępowaniu apelacyjnym nie wskazywała precyzyjnie ani przewidywanego czasu trwania całkowitej niezdolności wnioskodawcy do pracy, ani też nie stwierdzała kategorycznie trwałego charakteru tej niezdolności, posługując się stwierdzeniem „do chwili obecnej

i w przyszłości”. Biorąc pod uwagę wiek ubezpieczonego, rozwój medycyny, jak również akcentowane w opinii biegłych psychiatry i psychologa możliwości wprowadzenia oddziaływań terapeutycznych potencjalnie mogące poprawić funkcjonowanie społeczne wnioskodawcy, Sąd odwoławczy uznał, że zasadne jest przyznaniu mu prawa do renty na okres 5 lat.

Wobec powyższego, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł, jak w pkt 1 wyroku,.

W pkt 2 wyroku Sąd odwoławczy nie stwierdził odpowiedzialności pozwanego

za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, mając

na względzie fakt, że do ustalenia prawa wnioskodawcy do żądanego świadczenia doszło dopiero w postępowaniu apelacyjnym, przy czym tak stanowisko organów orzeczniczych ZUS, jak i opinie biegłych sądowych z zakresu psychiatrii co do zdolności ubezpieczonego do pracy nie były zgodne.

W pkt 3 wyroku Sąd Apelacyjny zasądził od pozwanego organu rentowego na rzecz A. M. kwotę 450,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za obie instancje, działając na podstawie § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia

28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia

przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (j. t. Dz. U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.), na podstawie § 9 ust. 2

w związku z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia

22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.) oraz na podstawie art. 36 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (j.t. Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 ze zm.).

SSA Bożena Grubba SSA Daria Stanek SSA Grażyna Czyżak